Kuram ve Uygulamada
SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ
Social Sciences: Theory & Practice
ISSN: 2619-9408

Geliş/Received: 16.11.2023 ***Kabul/Accepted****:* 09.05.2024
***Makale Türü*:** Araştırma

Türkçe Dersi Metin İşleme Sürecinde Karikatür Kullanımına Yönelik Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi*

Okan AKGÜL[*]
Ali GÖÇER[**]

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Türkçe dersi metin işleme sürecinde dilsel ve düşünsel becerilerin geliştirilmesinde karikatür kullanımını öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirmektir. Nitel araştırma yöntemi desenlerinden eylem araştırmasının kullanıldığı bu çalışmada karikatür destekli metin işleme sürecinde karikatür kullanımına yönelik 8 haftalık uygulama yapılmıştır. Eylem planlarını uygulama öncesinde, dört haftalık uygulama sonrasında ve sekiz hafta süren uygulamanın bitiminde yarı yapılandırılmış görüşme kullanılarak elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda karikatür destekli metin işleme sürecinin öğrencilerin etkinliklere aktif katılım sağlamaları için uygun bir zemin oluşturduğu, öğrencilerin dilsel ve düşünsel becerilerinin gelişimini desteklediği ayrıca bu süreçte öğrencilerin derse yönelik motivasyonlarının yüksek olduğu ve eğlenerek öğrendikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, karikatür, dil becerileri, düşünsel beceriler.

Evaluation of Student Opinions on the Use of Cartoons in the Process of Text Processing in Turkish Lesson

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate the use of cartoons in the development of linguistic and intellectual skills in the text processing process of Turkish lessons, in line with student opinions. In this study, in which action research was used in qualitative research method designs, an 8-week application was carried out for the use of cartoon in the process of cartoon-supported text processing. The data obtained by using semi-structured interviews before the implementation of the action plans, after the four-week implementation and at the end of the eight-week implementation were analysed by content analysis method. As a result of the research, it was concluded that the cartoon-supported text processing process provides a suitable ground for students to actively participate in the activities, supports the development of students' linguistic and intellectual skills, and in this process, students' motivation towards the lesson is high and they learn by having fun.

Keywords: Turkish language education, caricature, language skills, intellectual skills.

Atıf Bilgisi: Akgül, O. & Göçer, A. (2024). Türkçe dersi metin işleme sürecinde karikatür kullanımına yönelik öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi, *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, *8*(1), 46-65. Doi: 10.48066/kusob.1391792

[*] Bu çalışma, ikinci yazarın danışmanlığında hazırlanan birinci yazarın doktora tezinden üretilmiştir

[*] Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, e-posta: okan.akgl@gmail.com. ORCID: orcid.org/0000-0001-5539-4885

[**] Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, e-posta: goceral i@gmail.com ORCID: orcid.org/0000-0002-6880-2611

Giriş

Günümüzde gerek teknolojik araçlarla sanal ortamda gerekse gerçek dünyada karşılaşılan tüm bilgi, haber vb. içerikler bir görsel ile sunulmaktadır. Ancak yaşam alanını bu denli kuşatan görsellerden eğitim öğretim sürecinde etkili bir şekilde yararlanılamamaktadır. Ders kitaplarının görsel ögeler açısından nicelik olarak zengin olmasına rağmen bu görsellerin, öğrenme öğretme sürecine dâhil edilmediği, dekoratif oldukları, boşluk doldurmak üzere amaçsız yerleştirildikleri görülmektedir (Ünver ve Genç, 2013). Oysaki ders kitaplarında yer alan görsellerin öğrencileri öğrenme sürecine dâhil ederek öğrencilerin düşünmesine ve yorum yapmasına teşvik edici özellikte olması gerekmektedir.

Dil öğretiminin asıl hedefi, öğrencilerin dilsel becerilerini geliştirmektir. Ancak öğrencilerin gelişen teknoloji ve değişen çağa uyum sağlayabilmeleri, yaşanan değişimleri yorumlayabilmeleri için düşünsel becerilerinin gelişimi de sağlanmalıdır. Bu doğrultuda Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019) da öğrencilerin dilsel ve düşünsel becerilerinin kazandırılıp geliştirilmesi üzerine yapılandırılmıştır. Güneş'e (2012) göre düşünme becerileri okulda kendiliğinden gelişmemekte, bu becerileri geliştirmek için derslerde düşünme becerilerini geliştirici etkinliklere ve materyallere yer verilmelidir. Sever'e (2006) göre de Türkçe öğretiminde ders kitabına bağlı kalınmamalı, öğretim süreci görsel uyaranlarla zenginleştirilerek çok uyaranlı bir eğitim ortamı yaratılmalıdır. Karikatürler de yapısı gereği Türkçe dersi metin işleme sürecinde kullanılabilecek etkili görsel uyaranlardan birisidir. Erişim ve kullanım kolaylığı, ekonomiklik gibi özellikleriyle dikkat çeken karikatürler, metin işleme sürecinin tüm aşamalarında kullanılabileceği gibi öğrencilerin dilsel ve düşünsel becerilerinin bir bütün olarak geliştirilmesinde de yararlı bir materyaldir. Metin işleme sürecinde karikatür kullanılmasının sağlayacağı katkılar şu şekilde özetlenebilir (Çer, 2017; Danyal, 2005; Kleeman, 2006; Piaw, 2012; Sever, 2018; Topuz, 1986; Uslu, 2005, 2007):

- İlgi çekici ve merak uyandırıcı olan karikatürler öğrencinin işlenecek konuya ilgi duymasını, merak etmesi ve yoğun bir düşünsellikle derse başlamasını sağlayacaktır.
- Karikatürler içerdiği mizah unsuru ile öğrencilerin sıkıcı olduğuna inandıkları konuların bile eğlenceli bir şekilde aktarılmasını sağlar.
- Karikatür yoruma açık bir sanattır. Dolayısıyla öğrencilerin karikatürde yer alan ileti üzerine düşüncelerini özgürce ifade etmeleri demokratik bir sınıf ortamı oluşturacaktır.
- Metin işleme sürecinde karikatüre yer verilmesi öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesi için uygulama ortamları yaratacaktır. Okunacak metin öncesi karikatüre yer vermek öğrencilerin derse yönelik motivasyonu artırarak anlama becerilerini geliştirirken verilen bir karikatür hakkında öğrencilerin düşüncelerini sözlü veya yazılı olarak ifade etmesini istemek öğrencilerin konuşma ve yazma becerisini geliştirecektir.
- Karikatür, öğrencilerin düşünsel becerilerinin gelişimini sağlar. Öğrenciler karikatürde yer alan ileti üzerine düşünerek farklı bakış açılarını değerlendirir ve kendi fikrini oluşturur. Ayrıca karikatürde yer alan sorunu çözmek için yaratıcı düşünerek problem çözebilir.
- Estetik bir sanat olan karikatür ile etkileşime giren öğrencilerin sanata olan ilgileri artacak ve bu durum karikatür sanatına ilgi duyan ve bu konuda yeteneği olan öğrencilerin keşfedilmesini sağlayacaktır.
- Genellikle güncel bir olay veya toplumsal bir konuya yönelik olarak çizilen karikatürler öğrencilerin toplumsal olaylara karşı duyarlılığını artırarak daha bilinçli olmalarını sağlar.

Alan yazında karikatürün farklı dil becerilerinin gelişimine yönelik kullanımını örneklendiren çalışmaların olduğu görülmektedir (Akkaya, 2011; Aytekin Özkan, 2009; Duran, 2020; Et, 2019; Fındık Dönmez, 2013; Güney Mürsel, 2009; Hayran, 2021; Kaplan, 2020; Kaplan, 2017; Soy, 2019; Soylu, 2020; Üstün, 2007; Yaşar, 2017). Gerçekleştirilen bu çalışmalarda karikatürün, konuşma,

okuma, yazma becerilerinde ve dilbilgisi öğrenme alanında kullanımı ile atasözü-deyim öğretimi, karikatür okuryazarlığı gibi konularda kullanımına yer verilmiştir. Mevcut çalışmalar içerisinde metin işleme sürecinde karikatür kullanımını öğrenci görüşleri açısından inceleyen bir çalışma bulunmamaktadır.

Bu araştırmanın temel amacı yedinci sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi metin işleme sürecinde karikatür kullanımına yönelik görüşlerini yansıtmaktır. Bu amaç doğrultusunda bu çalışmada, "Türkçe dersi metin işleme sürecinde karikatür kullanımına yönelik öğrenci görüşleri nelerdir?" sorusuna cevap aranmıştır.

Yöntem

Nitel bir çalışma olan bu araştırma, eylem araştırması deseni ile yürütülmüştür. Lodico vd. (2006), eylem araştırmasının araştırmacıların karşılaştıkları bir problemi çözmek istedikleri ya da kendi öğretim yöntemlerini, öğrencilerin öğrenmelerini veya her ikisini de geliştirmenin yollarını bulmak istedikleri durumda kullandıkları bir araştırma türü olduğunu ifade etmektedirler. Ferrance (2000) eylem araştırmasını dörde ayırmaktadır: bireysel öğretmen araştırması, iş birliğine dayalı (ortak) eylem araştırması, okul çapında eylem araştırması ve bölge çapında eylem araştırması. Bu araştırma Ferrance'ın (2000) ortaya koyduğu sınıflamaya göre bireysel öğretmen araştırmasına girmektedir. Bu çalışmanın eylem araştırması deseniyle yürütülmesinde eylem araştırmasında tespit edilen bir probleme çözüm üretilmesi ve eylem araştırmasının araştırmacıyı sürece dâhil eden bir yapıda olması etkili olmuştur. Araştırmacı, gerçekleştirdiği alan yazın taramasında ve bir öğretmen olarak yaptığı gözlemler ve deneyimler soncunda öğrencilerin temel dil becerilerinin yeterli bir şekilde kazandırılıp geliştirmesinde ve bu dil becerilerinin etkili-verimli kullanımında bir altyapı oluşturan düşünme becerilerinin tam ve bir bütün olarak geliştirilemediği ve bu problemin çözümüne yönelik farklı bir uygulamaya ihtiyaç olduğu sonucuna varmıştır. Çalışma kapsamında gerekli izinler Millî Eğitim Bakanlığına başvurularak alınmıştır. Araştırma kapsamında veliler "*Veli İzin Belgesi*" doldurmuştur.

Çalışma Grubu

Bu araştırmada amaçlı örnekleme türlerinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesi kullanılmıştır. Bu örnekleme türünde araştırmacı yakın olan ve erişilmesi kolay bir durumu seçerek araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 123). Araştırmanın çalışma grubunu Zonguldak ili Çaycuma ilçesinde bulunan bir ortaokulun yedinci sınıfında öğrenim gören 13 kız, 10 erkek öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Veri Toplama Süreci

Öğrencilerin Türkçe dersi metin işleme sürecinde karikatür kullanımına yönelik görüşlerini tespit etmek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formları hazırlanmıştır. Görüşme formlarının hazırlanmasında literatür taraması yapılmış ve çalışmanın amacı göz önünde bulundurulmuştur. Hazırlanan görüşme formlarının geçerli ve güvenilir olmasını sağlamak amacıyla uzman görüşüne başvurularak görüşme formlarına son şekli verilmiştir.

Uygulama sürecine başlamadan önce gerçekleştirilen ön görüşmede öğrencilerin, karikatür hakkındaki farkındalıkları ve karikatürün derslerde kullanımına yönelik görüşleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Dört haftalık uygulama sonrasında yapılan ara görüşmede öğrencilerin sürece yönelik görüşleri ve önerileri alınmış, uygulama sonrası yapılan son görüşmede ise karikatür destekli gerçekleştirilen metin işleme süreci ile öğrencilerin görüşlerindeki değişimler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Gerçekleştirilen görüşmelerin tarihleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. Gerçekleştirilen görüşmeler ve tarihleri

Görüşme Türü	Görüşme Tarihi
Ön Görüşme	16-17 Eylül 2021
Ara Görüşme	13-14 Ocak 2022
Son Görüşme	26-27 Mayıs 2022

Verilerin Analizi

Bu araştırmada görüşme sorularıyla elde edilen verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2016, s. 242) göre, içerik analizinde temelde yapılan işlem, "birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır." Bu doğrultuda uygulanan görüşme formları incelenerek benzer ve önemli kavramların ortaya çıkarılması sağlanmış daha sonra bu kavramlar gruplandırılarak kodlar, devamında ise temalar oluşturulmuştur. Kod ve temalara göre ise tanımlama ve yorumlama yapılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerlik ve güvenirliğini olumsuz etkileyebilecek durumları en aza indirmek için çeşitli önlemler alınmıştır. İlk olarak araştırmacı çalışmasına veri sağlayan kaynaklar ile uzun süreli etkileşim içerisinde olmalıdır. Katılımcılar sürecin başında araştırmacı etkisine daha açıktırlar. Ancak araştırma süreci ilerledikçe katılımcılar kendilerini güven içinde hissederek daha samimi davranabileceklerdir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu doğrultuda 2021-2022 Eğitim Öğretim yılı boyunca her biri bir hafta (5 ders saati) süren sekiz eylem planı uygulanmıştır. Böylece araştırmacı, kolay ulaşılabilir amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen çalışma grubu ile uzun süreli etkileşim içerisinde olarak yeterli veri toplamıştır.

Araştırmanın tüm aşamalarında uzman görüşü alınarak nesnel bir bakış açısı oluşturulmaya çalışılmıştır. Hazırlanan görüşme soruları uygulama öncesi uzman görüşüne sunulmuş, uzmanların dönüt, düzeltme ve önerileri dikkate alınarak görüşme sorularına son hâli verilmiştir. Uygulama sonrasında ise içerik analizi ile ortaya çıkan veriler doğrudan alıntılarla sunulmuş ve bu verilerin kodlanmasında ve temaların oluşturulmasında tekrar uzman görüşüne başvurularak kodlama karşılaştırması yapılmıştır.

Bulgular

Ön Görüşme Sonucunda Elde Edilen Bulgular ve Yorum

Öğrencilerin uygulanacak eylem planları öncesinde karikatür kavramına yönelik algılarını ortaya koyabilmek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak ön görüşme gerçekleştirilmiştir. Ön görüşmede öğrencilerin, Türkçe dersi metin işleme sürecinde daha önce karikatürle karşılaşıp karşılaşmadıkları, ders kitaplarında yer alan görseller hakkındaki düşünceleri ve karikatür kavramına yönelik görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır.

Tablo 2. Ders kitaplarının görselliğine yönelik öğrenci görüşleri

A_1: Ders kitaplarınız yeterli görsel içeriyor mu, sizce ders kitaplarınızda daha fazla görsel kullanılmalı mı? Neden?	Kodlar	Tema
$Ö_{1, 2, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 23}$: Çok yok, daha fazla olmalı. Resim fazla olursa anlatılan konuyu daha iyi anlarız. $Ö_3$: Bence ders kitaplarımızda fazla görsel yok öğretmenim. Daha fazla görsel olsa karakterin özelliklerini falan daha iyi anlarız. $Ö_4$: Kitaplarımızda görsel var ama biraz daha fazla olabilir. Resimlere bakarak soruları daha iyi cevaplayabiliriz. $Ö_5$: Bazı konularda var bazı konularda yok. Biraz daha fazla olabilir. Konuyu anlamasak bile resimlerden hareketle çıkarımlarda bulunabiliriz. $Ö_{10}$: Ders kitaplarımızda görsel var ama bence yeterli değil. Resimler biraz küçültülüp sayısı artırılabilir. Çünkü resimler daha iyi düşünebilmemizi sağlıyor. $Ö_{19}$: Metni anlamamızı kolaylaştırıyor. Bilmediğimiz bir kelime olursa metinde yer alan resimlerden ne olduğunu anlayabiliyoruz. $Ö_{22}$: Bence yeteri kadar görsel var hatta fazlası bile var.	anlama çıkarımda bulunma düşündürme kelime öğrenme yeterli bulma	Görsel kullanımı ve işlevi

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin "*Ders kitaplarınız yeterli görsel içeriyor mu, sizce ders kitaplarınızda daha fazla görsel kullanılmalı mı? Neden?*" sorusuna verdikleri cevaplardan anlama ($Ö_{1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23,}$), çıkarımda bulunma ($Ö_{4, 5}$), düşündürme ($Ö_{10}$), kelime öğrenme ($Ö_{19}$) yeterli bulma ($Ö_{22}$) kodları ile görsel kullanımı ve etkileri teması elde edilmiştir. Öğrencilerin tamamına yakını (f=22) ders kitaplarında görsellerin olduğunu ancak bu görsellerin yeterli olmadığını, daha fazla görsele yer verilmesi gerektiğini belirtmektedirler. $Ö_{22}$ kodlu öğrenci ise ders kitaplarında yeterli görsel olduğunu düşünmektedir. Öğrenciler, ders kitaplarında görsel kullanımının genel olarak anlamaya, çıkarımda bulunmaya, düşünmeye ve kelime öğrenmeye olumlu etkisi olacağını düşünmektedir.

Tablo 3. Karikatür kavramına yönelik öğrenci görüşleri.

A_2: Karikatür hakkında neler biliyorsunuz? Neler söyleyebilirsiniz?	Kodlar	Tema
$Ö_{1, 2, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 22}$: Bir fikrim yok. Hiç duymadım. Pek bir şey bilmiyorum. $Ö_3$: Biraz gerçek biraz gerçek dışı, ortada kalmış çizimlerdir. $Ö_{5, 8}$: Okuduğum kitaplarda karşılaşmıştım. İnsanların komik çizilmesi. $Ö_{16}$: Karikatür tam gerçekçi olmayan, komik, çirkin çizilmiş resimler gibidir. $Ö_{10}$: Hikayeleri aklımızda canlandırabilmek için metinlerin kenarında bulunan resimler. $Ö_{21}$: İnsanların karşılıklı konuşturulduğu, konuşma balonlarının yer aldığı çizimler.	yetersiz bilgi gerçek dışı çizimler komik çizimler açıklayıcı çizimler konuşma balonları	Karikatür algısı

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin "*Karikatür hakkında neler biliyorsunuz? Neler söyleyebilirsiniz*?" sorusuna verdikleri yanıtlardan hareketle yetersiz bilgi ($Ö_{1, 2, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 22}$), gerçek dışı çizimler ($Ö_3$), komik çizimler ($Ö_{5, 8, 16}$), açıklayıcı çizimler ($Ö_{10}$), konuşma balonları ($Ö_{21}$) kodları ile karikatür algısı temasına erişilmiştir. Görüşme formundan elde edilen bulgulara öğrencilerin büyük çoğunluğunun ($Ö_{1, 2, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 22}$) uygulama öncesi karikatür hakkında fikrinin olmadığı görülmektedir. Karikatür kavramını bilen öğrenciler ise ($Ö_{3, 5, 8, 16, 21}$) karikatürün ne olduğu ile ilgili tam olarak açıklama yapamamakta ve genel olarak karikatürü konuşma balonlarından oluşan komik ve gerçek dışı çizimler olarak tanımlamışlardır.

Tablo 4. Türkçe dersi metin işleme sürecinde karikatürle karşılaşılma durumuna yönelik görüşler

A_3: Türkçe dersinde metin işlerken içerisinde karikatürün yer aldığı etkinlikler gerçekleştirdiniz mi? Gerçekleştirdiyseniz neler düşünmüştünüz, paylaşır mısınız?	Kodlar	Tema
$Ö_{1, 2, 4, 6, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 23}$: Hiç gerçekleştirmedik, Gerçekleştirdiğimizi hatırlamıyorum.	gerçekleştirilmedi	Karikatür içerikli etkinlikler
$Ö_3$: Şu anda pek hatırlamıyorum ama metinde çizimler vardı. Orada (metinde) yer alan kişilerin özelliklerini daha iyi anlamıştım. Bir de oradaki çevreyi gözümde daha iyi canlandırmıştım.	canlandırma	
$Ö_{10}$: Evet, karikatür kullanılan etkinlikle düşünebildik aklımızda canlandırabildik anlatılanları.		
$Ö_5$: Evet gerçekleştirdik. Okuduktan sonra o resimler aklımıza gelerek o resimlerle hayal kurabiliyoruz.	hayal kurma	
$Ö_{19}$: Bir iki kez sadece. İşlediğimiz metni anlamamızı daha da kolaylaştırıyordu.		
$Ö_{20}$: Evet karikatürün olduğu etkinlikler yaptık. Güzel, eğlenceliydi. Daha iyi anlamıştım konuyu.	anlamaya etki	

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin "*Türkçe dersinde metin işlerken içerisinde karikatürün yer aldığı etkinlikler gerçekleştirdiniz mi? Gerçekleştirdiyseniz neler düşünmüştünüz, paylaşır mısınız?"* sorusuna verdikleri yanıtlardan hareketle gerçekleştirilmedi ($Ö_{1, 2, 4, 6, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 23}$) canlandırma ($Ö_{3, 10}$), hayal kurma ($Ö_5$), anlamaya etki ($Ö_{19, 20}$) kodları ile karikatür etkinlikleri teması elde edilmiştir. Öğrencilerin genel olarak (f=15) daha önceki Türkçe dersinde metin işlerken karikatür ile karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Türkçe dersi metin işleme sürecinde karikatürle karşılaştığını belirten öğrenciler ise karikatürle konuları akıllarında canlandırabildiklerini ($Ö_{3, 10}$) ve daha iyi anladıklarını ($Ö_{19, 20}$) ifade etmişlerdir.

Ara Görüşme Sonucunda Elde Edilen Bulgular ve Yorum

Hazırlanan dört eylem planın uygulanmasının ardından öğrencilerin uygulanan sürece yönelik görüşlerini almak amacıyla ara görüşme gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen ara görüşmede öğrencilerin karikatürle karşılaştıklarında neler hissettikleri, karikatür kullanılarak işlenen derslerin metni anlamalarını nasıl etkilediği ve karikatürün derse yönelik motivasyonları üzerinde nasıl bir etkisi olduğu ortaya konmaya çalışılmıştır.

Tablo 5. Öğrencilerin karikatürle karşılaştıklarında neler hissettiklerine yönelik görüşler

A_1: Türkçe dersinde karikatürle karşılaştığınızda neler hissettiniz?	Kodlar	Tema
$Ö_5$: Karikatür bildiğimden farklıymış aslında. Normalde okuduğum kitaplarda daha farklıydı. Baloncuklar falan vardı.	farklı	Karikatür algısı
$Ö_8$: İlk gördüğümde farklı geldi. Bildiğim karikatürlerden farklı olduğunu gördüm. Bazıları bir konu anlatıyor, bazıları ise komik. İki çeşidi var sanırım. Ben hep komik olanlarını görmüştüm diğerlerini görmemiştim.	komik	
$Ö_{7, 11, 14, 18, 19, 21}$: Karikatürü ilk gördüğümde eğlenceli buldum.	eğlenceli	
$Ö_{19}$: Daha önce Türkçe derslerinde böyle karikatürle karşılaşmamıştım. Güzeldi, ders daha eğlenceli ve anlaşılır oldu.		
$Ö_{16}$: Daha önce hiç karikatürle ders işlemediğim için değişik geldi. Dikkatimi çekti.	dikkat çekici	

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin görüşme formunda yer alan "*Türkçe dersinde karikatürle karşılaştığınızda neler hissettiniz*?" sorusuna verdikleri yanıtlardan hareketle farklı ($Ö_5$), komik ($Ö_8$),

eğlenceli ($Ö_{7, 11, 14, 18, 19, 21}$), dikkat çekici ($Ö_{16}$) kodları ile karikatür temasına erişilmiştir. Öğrenciler karikatürle karşılaştıklarında hissettikleri duygular olumludur. Öğrenciler eylem planlarında karşılaştıkları karikatürlerin zihinlerindeki karikatür imgesinden farklı olduğunu ve karikatür destekli Türkçe derslerinin komik, eğlenceli ve dikkat çekici olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 6. Karikatür kullanılarak gerçekleştirilen metin işleme sürecine yönelik öğrenci görüşleri

A_2: Karikatür kullanılarak işlenen metinler, metni anlamanızı etkiledi mi? Nasıl?	Kodlar	Tema
$Ö_{1, 2, 8, 16, 17, 19}$**:** Evet karikatürle metni daha iyi anlıyorum.		
$Ö_5$: Evet etkiledi öğretmenim. Mesela arkadaşlarımızla beraber karikatürde yer alan konuyu tartıştık. Daha çok fikir ürettik. Bu da dersi daha iyi anlamamı sağladı.	anlaşılır olma	
$Ö_9$: Evet etkiledi. Çünkü karikatür ile dersler daha kolay ve eğlenceli oluyor.	fikir üretme	Karikatür destekli etkinliklerin yararları
$Ö_{10}$: Evet etkiledi. Daha kolay anlamamı sağladı. Aklımda canlandırarak daha iyi anlıyorum.		
$Ö_{14}$: Evet daha iyi anlamamı sağladı. Karikatür hem ders veriyor hem eğlendiriyor.	kolay ve eğlenceli	
$Ö_{15}$: Karikatürler karışık geliyor bana anlayamıyorum.		
$Ö_{22}$: Evet, aklımda daha iyi canlanıyor anlatılanlar. Hem renkli, daha eğlenceli.	canlandırma	

Öğrencilerin görüşme formunda yer alan "*Karikatür kullanılarak işlenen metinler, metni anlamanızı etkiledi mi? Nasıl?*" sorusuna verdikleri yanıtlardan hareketle anlaşılır olma ($Ö_{1, 2, 8, 16, 17, 19}$) fikir üretme ($Ö_5$), kolay ve eğlenceli ($Ö_{9, 10}$), canlandırma ($Ö_{10, 22}$) kodları ile karikatür destekli ders temasına ulaşılmıştır. Öğrenciler genel olarak karikatür kullanılarak işlenen metinleri daha iyi anladıkları yönünde görüş belirtmişlerdir. Aynı zamanda karikatürler öğrencilerin daha çok fikir üretmesini de sağlamıştır. $Ö_5$ kodlu öğrenci "…*arkadaşlarımızla beraber karikatürde yer alan konuyu tartıştık. Daha çok fikir ürettik. Bu da dersi daha iyi anlamamı sağladı*" diyerek karikatürün sınıfta bir tartışma ortamı başlattığını ve böylece dersi daha iyi anladıklarını ifade etmiştir. Öğrenciler genel olarak karikatür kullanılarak işlenen derslerin daha eğlenceli ve anlaşılır olduğunu belirtmişlerdir. Sadece bir öğrenci ($Ö_{15}$) ise karikatürü karışık bulduğunu ve bu nedenle anlamadığını ifade etmiştir.

Tablo 7. Karikatürlerin öğrenci motivasyonu üzerindeki etkisine yönelik görüşler

A_3: Derslerde kullanılan karikatürlerin derse yönelik motivasyonunuz üzerinde etkisi oldu mu? Nasıl?	Kodlar	Tema
$Ö_5$: Derse katılmaya daha fazla istek duyuyorum karikatür olduğunda. Arkadaşlarımın düşüncelerinden farklı olarak ben de düşüncelerimi söylüyorum.	aktif katılım	Motivasyon
$Ö_8$: Evet, derse katılmaya daha fazla istek duydum. Ben karikatür olmayınca daha az anlıyordum. Karikatürle daha iyi anladığımı düşünüyorum.	anlamaya etki	
$Ö_{9, 12, 13, 16}$: Karikatürle işlediğimiz derslere daha çok katılmak istiyorum. $Ö_{10}$: Şimdiki Türkçe dersine daha çok katılma isteği duyuyorum çünkü resim içimdekileri çıkarıyor (düşüncelerini daha iyi ifade etme) diğer dersler sade ve sıkıcı oluyor. $Ö_{17}$: Evet daha çok dikkatimi çektiği için derse katılma, soru cevaplama isteği duyuyorum.	istek duyma	
$Ö_{22}$: Normal bir kağıt verdiğinizde dümdüz renksiz bir kağıt oluyor ve de bu motivasyonumu düşürüyor. Renkli bir kağıt olunca bir enerji oluyor tabi içimde. Söz almak, cevap vermek istiyorum. $Ö_{14}$**:** Resim falan olduğu için ders eğlenceli geçiyor ve derse katılma isteğim atıyor.	eğlenceli	

Tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin görüşme formunda yer alan "*Derslerde kullanılan karikatürlerin derse yönelik motivasyonunuz üzerinde etkisi oldu mu? Nasıl?*" sorusuna verdikleri yanıtlardan hareketle aktif katılım ($Ö_5$), anlamaya etki ($Ö_8$), istek duyma ($Ö_{9, 10, 12, 13, 16, 17, 22}$) eğlenceli ($Ö_{14}$) kodları ile motivasyon temasına erişilmiştir. Öğrenci görüşleri incelendiğinde derste karikatür kullanımının öğrencilerin motivasyonları üzerinde olumlu etkisi olduğu görülmektedir. Karikatür destekli dersler öğrencilerin derse katılımlarını artırmıştır. Bu doğrultuda $Ö_{10}$ kodlu öğrenci "*Şimdiki Türkçe dersine daha çok katılma isteği duyuyorum çünkü resim içimdekileri çıkarıyor, diğer dersler sade ve sıkıcı oluyor.*" şeklinde görüş belirtmiştir. Ayrıca öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde kullanılan karikatürün renkli, eğlenceli ve dikkat çekici olması gibi nedenlerle karikatür, öğrencilerin derse yönelik motivasyonlarını olumlu yönde etkilemektedir. Sonuç olarak karikatür destekli işlenen dersler ile öğrencilerin dersleri daha eğlenceli buldukları, konuları daha iyi anladıkları dolayısıyla derslere katılmaya istek duyarak aktif katılım sağladıkları söylenebilir.

Son Görüşme Sonucunda Elde Edilen Bulgular ve Yorum

Sekiz eylem planının uygulanmasının ardından öğrencilerin gerçekleştirilen sürece yönelik görüşlerini almak amacıyla öğrencilerle son görüşme gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen son görüşmede ilk olarak öğrencilere karikatür kullanılarak gerçekleştirilen metin işleme sürece ile önceki yıllarda karikatür kullanmadan gerçekleştirilen metin işleme sürecindeki farklılıkların neler olduğu sorulmuştur. Öne çıkan öğrenci görüşleri, aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 8. Öğrencilerin karikatür destekli olan ve olmayan metin işleme sürecine yönelik görüşleri

A_1: Karikatür kullanarak gerçekleştirdiğiniz metin işleme süreci ile daha önceki yıllarda karikatür kullanmadığınız metin işleme süreci arasındaki farklar size göre nelerdir?	Kodlar	Tema

$Ö_2$: Karikatür yorumlayıp, fikirlerimizi ifade edebiliyoruz. Önceki derslerimizde bunlar çok yoktu.	kendini ifade etme	
$Ö_3$: Karikatür destekli olan daha eğlenceli ve daha öğretici geliyor bana resimle destekli olduğundan. Herkes fikrini istediği gibi söyleyebiliyor açıklayabiliyor. Önceki derslerimizde de oluyordu ama burada daha özgürüz.	fikir üretme	
$Ö_5$: Eskiden Türkçe derslerinde sadece ders kitabında yer alan etkinlikleri cevaplandırıyorduk. Karikatür kullandığımız derslerde ise daha özgür davranıyoruz. Karikatürde neler anlatıldığını buluyoruz. Yorum yapıyoruz.	özgür düşünce	Karikatür kullanımının etkileri
$Ö_8$: Önceki derslerimizde konuyu örneklendirme daha az olduğu için konuyu anlamam daha zor oluyordu. Karikatür destekli derslerde karikatür konuyu örneklendirdiği için daha iyi anlıyorum ben.	örneklendirme	
$Ö_{10}$: Bence aklımızda konuyu daha iyi canlandırıyor. $Ö_{17}$: Anlama konusunda fark var bence. Karikatür olunca çok daha iyi anlıyorum. $Ö_{19}$: Karikatürle konular daha anlaşılır oluyor.	anlamaya etki	
$Ö_{16}$: Karikatür kullanarak işlediğimiz dersler daha eğlenceli. Önceden hep aynı etkinliklerden yapıyorduk. Mesela artık karikatür çiziyoruz.	eğlenceli	

Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin görüşme formunda yer alan "*Karikatür kullanarak gerçekleştirdiğiniz metin işleme süreci ile daha önceki yıllarda karikatür kullanmadığınız metin işleme süreci arasındaki farklar size göre nelerdir?"* sorusuna verdikleri yanıtlardan hareketle kendini ifade etme ($Ö_2$), fikir üretme ($Ö_3$), özgür düşünce ($Ö_5$), örneklendirme ($Ö_8$), anlamaya etki ($Ö_{10, 17, 19}$), eğlenceli ($Ö_{16}$) kodları ile karikatür etkisi temasına erişilmiştir. Görüşme formunda yer alan öğrenci görüşleri incelendiğinde öğrencilerin karikatür destekli metin işleme öğrencilerin karikatür destekli metin işleme sürecine yönelik olumlu ifadelerde bulundukları görülmektedir. Öğrenciler karikatür destekli metin işleme sürecinde daha çok söz alıp düşüncelerini özgür biçimde ifade edebilmişlerdir. $Ö_5$ kodlu öğrencinin "*Eskiden Türkçe derslerinde sadece ders kitabında yer alan etkinlikleri cevaplandırıyorduk. Karikatür kullandığımız derslerde ise daha özgür davranıyoruz*." ifadesi bu durumu örneklendirmektedir. Ayrıca öğrenciler karikatür destekli dersleri daha eğlenceli ve öğretici bulmuş ve karikatürün konuyu daha iyi örneklendirdiğini böylece konuları daha iyi anladıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 9. Karikatür destekli derslerin öğrencilere kazandırdıklarına yönelik görüşler

A_2: Karikatürlerle işlenen Türkçe derslerinde yeni şeyler öğrendiğinizi düşünüyor musunuz? Size neler kazandırmış olabilir?	Kodlar	Tema
$Ö_5$: Evet arkadaşlarımla fikir alışverişinde bulunmayı öğrendim daha çok. Birinden bir fikir doğuyor ondan bir sürü şey üretebiliyoruz.	fikir alışverişi	Etkin öğrenme
$Ö_{2, 8, 13, 19}$: Evet, yeni şeyler öğrendim. Derse katılımımı çok etkiledi. Önceden derslere daha az katılıyordum. Sıkılıyordum açıkçası.	aktif katılım	
$Ö_{10}$: Karşılıklı iletişimi daha iyi kurmaya başladım.	iletişim	

Tablo 9 incelendiğinde öğrencilerin görüşme formunda yer alan "*Karikatürlerle işlenen Türkçe derslerinde yeni şeyler öğrendiğinizi düşünüyor musunuz? Size neler kazandırmış olabilir?"* sorusuna verdikleri yanıtlardan hareketle fikir alışverişi ($Ö_5$), aktif katılım ($Ö_{2, 8, 13, 19}$), iletişim kodları ($Ö_{10}$) ile sınıf ortamı temasına erişilmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde karikatür destekli metin işleme sürecinin etkileşimli bir sınıf ortamı oluşturduğu görülmektedir. Öğrenciler,

karikatür destekli metin işleme sürecinde derslere aktif katılım sağlamış ve birbirlerinin düşüncelerinde hareketle fikir alışverişinde bulunmuşlardır.

Tablo 10. Karikatürün Türkçe derslerinde kullanılmasına yönelik öğrenci görüşleri

A_3: Karikatürün bundan sonraki süreçte Türkçe derslerinde kullanılmasını ister misiniz? Neden?	Kodlar	Tema
$Ö_5$: Evet bence konuyu daha iyi anlayabilmemiz için kullanılmalı. $Ö_{16}$: Bence bundan sonraki derslerde de kullanılsın. Çünkü ben daha iyi anlıyorum. $Ö_{19}$: Evet kullanılmalı çünkü karikatür kullandığımız ders daha iyi daha anlaşılır geliyor bana.	anlama	Karikatür kullanımın yararları
$Ö_6$: Bundan sonraki derslerde olsun bence. Konuyu okuyarak öğrenmektense karikatürleri yorumlayarak öğrenmek daha iyi oluyor.	yorumlama	
$Ö_{2, 4, 9, 14, 17, 21}$: Evet kullanılsın bence. Dersler böyle daha güzel ve eğlenceli geçiyor.	eğlenceli	
$Ö_8$: Evet isterim. Konuyu sadece yazdığımızda o kadar kolay anlamıyordum ama karikatürlerle daha rahat anlıyorum. Çünkü karikatürler o konuyu örneklendiriyor. Konuşma balonlarında gerçek hayattan örnek cümleler oluyor.	örneklendirme	
$Ö_{10}$: Akılda kalıcılığı sağladığı için kullanılmasını isterim.	kalıcılık	

Tablo 10 incelendiğinde öğrencilerin görüşme formunda yer alan "*Karikatürün bundan sonraki süreçte Türkçe derslerinde kullanılmasını ister misiniz? Neden?*" sorusuna verdikleri yanıtlardan hareketle anlama ($Ö_{5, 16, 19}$), yorumlama ($Ö_{16}$), eğlenceli ($Ö_{2, 4, 9, 14, 17, 21}$), örneklendirme ($Ö_8$), kalıcılık ($Ö_{10}$), kodları ile karikatürün avantajları temasına erişilmiştir. Öğrenciler karikatür destekli metin işleme sürecini daha eğlenceli, akılda kalıcı ve anlaşılır bulmuşlar ve bundan sonraki süreçte de Türkçe derslerinde karikatürün kullanılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda $Ö_8$ kodlu öğrenci ise "*Konuyu sadece yazdığımızda o kadar kolay anlamıyordum ama karikatürlerle daha rahat anlıyorum. Çünkü karikatürler o konuyu örneklendiriyor. Konuşma balonlarında gerçek hayattan örnek cümleler oluyor*." ifadesi ile düşüncelerini belirtmiştir.

Tablo 11. Karikatür destekli derslerin öğrencilerin ders başarısı üzerindeki etkisine yönelik görüşler

A_4: Derslerin bu yöntemle işlenmesinin başarınıza bir etkisi olduğunu düşünüyor musun? Neden?	Kodlar	Tema
$Ö_{2, 3}$: Evet etkisi oluyor. Ben deyimleri ve atasözlerini bu sayede daha iyi öğrendim.	öğrenme	Karikatürün işlevi
$Ö_{5, 9}$: Evet. Mesela önceden paragrafı pek yorumlayamıyordum ama karikatür sayesinde artık daha iyi yorumlayabiliyorum.	yorumlama	
$Ö_8$: Evet oldu. Benim Türkçe notum aslında pek iyi değildi şimdi Türkçe notumda yükseliş var. $Ö_{19}$: Evet dersleri daha iyi anladığım için ders başarımı da yükseltiyor.	ders başarısı	
$Ö_{10}$: Evet etkisi oldu. Karikatür çizerken bir nevi üstünde durduk. Sınıf panosuna astığımızda da onlara bakarak çalışmış, tekrar etmiş olduk.	tekrar etme	

Tablo 11 incelendiğinde öğrencilerin görüşme formunda yer alan "*Derslerin bu yöntemle işlenmesinin başarınıza bir etkisi olduğunu düşünüyor musun? Neden?"* sorusuna verdikleri yanıtlardan hareketle öğrenme ($Ö_{2, 3}$), yorumlama ($Ö_{5, 9}$), ders başarısı ($Ö_{8, 19}$) tekrar etme kodları ile karikatürün işlevi temasına erişilmiştir. Öğrenciler karikatür destekli metin işleme sürecinin ders başarıları üzerinde olumlu etkisi olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerden $Ö_5$, yorumlama kodu için "*Evet. Mesela önceden paragrafı pek yorumlayamıyordum ama karikatür sayesinde artık daha iyi yorumlayabiliyorum*." şeklinde görüş belirtmiştir. Eylem planlarında gerçekleştirilen karikatür

çizimleri de öğrencilerin konuları tekrar etmesini sağlayarak kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesine katkı sağlamıştır. $Ö_{10}$ kodlu öğrencinin "*Karikatür çizerken bir nevi üstünde durduk*." görüşü de bu durumu desteklemektedir.

Tablo 12. Öğrencilerin karikatür kullanılarak gerçekleştirilen yazma etkinliklerine yönelik görüşleri

A_5: Karikatür kullanılarak gerçekleştirilen yazma etkinlikleri yazmaya yönelik düşüncelerinizi nasıl etkiledi? a) Verilen bir karikatürden hareketle yazmak mı daha kolay yoksa karikatür verilmeden mi? b) Yazma çalışmalarında karikatür kullanmak yazmaya karşı ilgi ve isteğinizi artırdı mı?	Kodlar	Tema
$Ö_{2, 10}$: Karikatürle yazmak daha kolay. Yazımızı destekliyor. Diğer türlü yazı yazmak sade, sıkıcı. $Ö_{19}$: Ben yazmayı sevmem ama karikatür olduğunda daha kolay, daha çok yazıyorum. $Ö_{16}$: Önce üzerine konuşup yorumladığımız için karikatürle yazmak bence daha kolay. $Ö_3$: Karikatür verilince yazmak daha kolay geliyor. Karikatürle sabit bir şey yazmıyorduk yorumluyorduk, istediğimizi yazabiliyorduk. $Ö_8$: Ben eskiden iki satırdan fazla bir şey yazamazdım artık daha uzun yazmaya başladım. Daha fazla fikir gelmeye başladı aklıma. İki sayfayı dolduruyorum çoğunlukla $Ö_9$: Evet yazmaya karşı isteğimi artırıyor hem renkli çünkü. $Ö_5$: Verilen bir karikatürden hareketle yazmak daha kolay. Karikatürde gördüğümüz şeyi anlatmak daha kolay. Teknoloji hakkında yazarken her şey aklımızda olmayabilir ama teknoloji ile ilgili karikatür gördüğümüzde belki fazladan birkaç şey daha aklımıza gelebilir.	kolay fikir üretme istek duyma çağrışım yapma	Karikatürle ifade

Tablo 12 incelendiğinde öğrencilerin görüşme formunda yer alan "*Karikatür kullanılarak gerçekleştirilen yazma etkinlikleri yazmaya yönelik düşüncelerinizi nasıl etkiledi?"* sorusuna verdikleri yanıtlardan hareketle kolay ($Ö_2$, $Ö_3$, $Ö_{10}$ $Ö_{16}$,) fikir üretme ($Ö_8$), istek duyma ($Ö_9$), çağrışım yapma ($Ö_5$) kodları ile karikatürle yazma temasına erişilmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde karikatürün öğrencilerin yazmaya karşı ilgi ve isteklerini artırdığı ve karikatür ile daha kolay yazdıkları görülmüştür. $Ö_5$ kodlu öğrencinin kolay kodu için "*Verilen bir karikatürden hareketle yazmak daha kolay. Karikatürde gördüğümüz şeyi anlatmak daha kolay. Teknoloji hakkında yazarken her şey aklımızda olmayabilir ama teknoloji ile ilgili karikatür gördüğümüzde belki fazladan birkaç şey daha aklımıza gelebilir.*" ifadeleri yazma çalışmalarında karikatüre yer vermenin öğrencilerin yorum becerilerini geliştirdiği ve yazma konusu ile ilgili daha fazla fikir üretmelerini sağladığını göstermektedir.

Tablo 13. Öğrencilerin karikatür destekli derse yönelik görüşleri

A_6: Karikatür kullanılarak işlediğimiz Türkçe dersleri bu derse yönelik görüşlerinizi / düşüncelerinizi değiştirdi mi?	Kodlar	Tema
$Ö_{2, 9, 16}$: Derse yönelik düşüncelerimi değiştirdi, artık Türkçe dersini daha çok seviyorum. $Ö_{4, 10, 11, 21}$: Eskisinde kitap okuyorduk normal bir dersti. Şimdi daha eğlenceli daha eğitici. $Ö_{19}$: Ben bu dersi seviyordum ama biraz sıkıcı geliyordu. Karikatürle daha eğlenceli olduğu için artık daha çok seviyorum.	beğeni eğitici eğlenceli	Karikatür destekli ders

Tablo 13 incelendiğinde öğrencilerin görüşme formunda yer alan "*Karikatür kullanılarak işlediğimiz Türkçe dersleri bu derse yönelik görüşlerinizi / düşüncelerinizi değiştirdi mi?"* sorusuna

verdikleri yanıtlardan hareketle beğeni ($Ö_{2, 9, 16}$), eğitici ($Ö_{4, 10, 11, 21}$), eğlenceli ($Ö_{17, 19}$), kodları ile karikatür destekli ders teması elde edilmiştir. Öğrenciler karikatür kullanılarak işlenen derslerin Türkçe dersine yönelik görüş ve düşüncelerini değiştirdiğini belirtmişlerdir. Öğrenciler genel olarak karikatür destekli dersler ile artık Türkçe derslerini daha çok sevdiklerini ve daha eğlenceli ve eğitici bulduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 14. Karikatürün öğrencilerin hangi becerilerini geliştirdiğine yönelik görüşler

A_7: Karikatür kullanarak işlenen Türkçe derslerinin daha çok hangi dil becerilerinizi (dinleme, konuşma, okuma, yazma) geliştirdiğini düşünüyorsunuz?	Kodlar	Tema
$Ö_{2, 14, 20}$: Konuşma becerisini daha çok geliştiriyor bence. Önce karikatürü yorumluyoruz üzerine konuşuyoruz çünkü. $Ö_3$: Konuşma bence. Daha güzel geliyor bana sohbet gibi. $Ö_5$: Konuşma. Düşündüğümüz şeyi konuşarak anlatıyoruz.	konuşma	Dil becerileri
$Ö_8$: Hepsini geliştirdi ama en fazla yazma bence.	yazma	
$Ö_{10}$: Yazma ve konuşma bence. $Ö_{19}$: Konuşma ve yazmayı geliştiriyor daha çok. Karikatüre baktığımızda anladığımızı yazdığımız için daha iyi yazılar yazabiliyoruz ve yorum yaptığımız için konuşmamızı da geliştiriyor.	yazma ve konuşma	
$Ö_{17}$: En çok dinlemeyi geliştirdi. Anlatıyorsunuz oradan aklımızda bir şeyler kalıyor, arkadaşlar karikatürle ilgili bir şeyler söylüyor onları dinliyoruz.	dinleme	

Tablo 14 incelendiğinde öğrencilerin görüşme formunda yer alan "*Karikatür kullanarak işlenen Türkçe derslerinin daha çok hangi dil becerilerini (dinleme, konuşma, okuma, yazma) geliştirdiğini düşünüyorsun?*" sorusuna verdikleri yanıtlardan hareketle konuşma ($Ö_{2, 3, 5, 14, 20}$), yazma ($Ö_8$), yazma ve konuşma ($Ö_{10, 19}$) dinleme ($Ö_{17}$) kodları ile dil becerileri temasına erişilmiştir. Öğrenciler karikatür kullanarak işlenen Türkçe derslerinin daha çok konuşma ve yazma becerilerini geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Bir öğrenci ($Ö_{17}$) ise karikatürün dinleme becerisini geliştirdiğini belirtmiştir. Karikatürün okuma becerisinin gelişimine katkı sağladığı ise hiçbir öğrenci tarafından söylenmemiştir. Ancak $Ö_8$ kodlu öğrenci karikatürün tüm dil becerilerinin gelişimine katkı sağladığını düşünmektedir.

Tablo 15. Öğrencilerin karikatür çizimi etkinliklerine yönelik görüşleri

A_8: Ders sonlarında yer verdiğimiz karikatür çizimi etkinlikleri için neler söyleyebilirsiniz?	Kodlar	Tema
$Ö_5$: Bence onlar konunun daha iyi aklımızda kalmasını sağladı. Verilen karikatürlerdeki fikirleri alıp kendimiz de bir karikatür çizdik. $Ö_{16}$: Bir şeyi okuyup öğrenmek var, bir de çizmek var. Çizdiğimde daha akılda kalıcı oluyor.	kalıcılık	Karikatür çizimi
$Ö_8$: Karikatür çizmek ders gibi ama değil. Derse ara vermiş gibi oluyoruz ama aynı zamanda ders de yapmış oluyoruz. Ders içinde etkinlik, dinlenme gibi.	eğlenerek öğrenme	
$Ö_{19}$: Karikatür çizmek öğrendiklerimizi aktarmada faydalı oldu.	aktarma	

Tablo 15 incelendiğinde öğrencilerin görüşme formunda yer alan "*Ders sonlarında yer verdiğimiz karikatür çizimi etkinlikleri için neler söyleyebilirsiniz?*" sorusuna verdikleri yanıtlardan hareketle kalıcılık ($Ö_{5, 16}$), eğlenerek öğrenme ($Ö_8$) ve aktarma ($Ö_{19}$) kodları ile karikatür çizimi

temasına erişilmiştir. Öğrenciler karikatür çizerek öğrendiklerini uygulama şansı bulduklarını ve karikatür sayesinde öğrendiklerinin daha kalıcı olduğunu belirtmişlerdir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada "*Türkçe dersi metin işleme sürecinde karikatür kullanımına yönelik öğrenci görüşleri nelerdir*?" sorusuna cevap aranmıştır. Ön, ara ve son görüşme formundan elde edilen bulgulara göre karikatür destekli metin işleme sürecinin öğrencilerin gerçekleştirilen etkinliklere aktif katılım sağlamaları için uygun bir zemin oluşturduğu, öğrencilerin dilsel ve düşünsel becerilerinin gelişimini sağladığı ve öğrencilerin bu süreçte derse yönelik motivasyonlarını yüksek olduğu ve eğlenerek öğrendikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrenciler ön görüşme formunda yer alan sorulara verdikleri cevaplarda, Türkçe ders kitaplarının görsel içerdiğini ancak bu görsellerin yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Daha fazla görsel kullanımı ile konuları daha iyi anlayıp öğrenebileceklerini ve çıkarımda bulunabileceklerini düşünmektedirler. Sekiz hafta süren uygulama öncesinde öğrencilerin genel olarak karikatür sanatını tanımadıkları görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin büyük çoğunluğu (f=15) daha önceki Türkçe derslerinde metin işlerken karikatür ile karşılaşmadığını belirtmiştir. Altun Alkan ve Yaylı (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışmada bu araştırmada yer alan öğrencilerin görüşlerine paralel olarak Türkçe ders kitaplarında yeterince karikatür kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Uzuner vd. (2010) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da Türkçe öğretmenleri, Türkçe ders kitaplarında yer alan görsellerin öğrencilere yaratıcı düşünme becerisi ve estetik zevk kazandırma açısından yeterli olmadığını ifade etmişlerdir.

Öğrenciler eylem planlarında karşılaştıkları karikatürlerin zihinlerindeki karikatür imgesinden farklı olduğunu ve karikatür destekli Türkçe derslerini komik, eğlenceli ve dikkat çekici bulduklarını ifade etmişlerdir. Örneğin ara görüşme formundan elde edilen bulgularda $Ö_8$ kodlu öğrenci "*…Bildiğim karikatürlerden farklı olduğunu gördüm. Bazıları bir konu anlatıyor, bazıları ise komik. Ben hep komik olanlarını görmüştüm…*" $Ö_{19}$ "*Daha önce Türkçe derslerinde böyle karikatürle karşılaşmamıştım. Güzeldi, ders daha eğlenceli ve anlaşılır oldu.*" ve $Ö_{19}$ "*Ben bu dersi seviyordum ama biraz sıkıcı geliyordu. Karikatürle daha eğlenceli olduğu için artık daha çok seviyorum*." şeklinde görüş belirtmiştir. Buna göre karikatür destekli metin işleme sürecinin öğrencilerin Türkçe dersine yönelik düşüncelerini olumlu yönde değiştirdiği ve öğrencilerin bu süreçte sıkılmadıkları ve eğlenerek öğrendikleri görülmüştür. Türkçe eğitimi ve farklı disiplinlerde (Akkaya, 2011; İnel, 2012; Jamal vd., 2019; Kaplan, 2020; Kıvrak, 2016; Sharma, 2016; Van Wyk, 2011; Yaman, 2018) gerçekleştirilen çalışmalarda da derslerde karikatür kullanımının eğlenceli bir eğitim ortamı oluşturduğu ve öğrencilerin bu sayede eğlenerek öğrendikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Karikatür kullanılarak gerçekleştirilen etkinlikler öğrencilerin dilsel becerilerinin gelişimini sağlamıştır. Öğrencilerin görüşme formunda yer alan cevapları incelendiğinde karikatürün özellikle öğrencilerin konuşma ve yazmaya karşı ilgi ve isteklerini artırdığı ve karikatürle daha kolay yazdıkları görülmüştür. $Ö_5$ kodlu öğrencinin "*Verilen bir karikatürden hareketle yazmak daha kolay. Karikatürde gördüğümüz şeyi anlatmak daha kolay. Teknoloji hakkında yazarken her şey aklımızda olmayabilir ama teknoloji ile ilgili karikatür gördüğümüzde belki fazladan birkaç şey daha aklımıza gelebilir."* ve $Ö_{19}$ kodlu öğrencinin "*Karikatüre baktığımızda anladığımızı yazdığımız için daha iyi yazılar yazabiliyoruz ve yorum yaptığımız için konuşmamızı da geliştiriyor*." ifadesi konuşma ve yazma çalışmalarında karikatüre yer vermenin öğrencilerin yorum becerilerini geliştirerek yazma konusu ile ilgili daha fazla fikir üretmelerini sağladığını göstermektedir. Alan yazında gerçekleştirilen çalışmalarda da (Ayu, 2016; Bayülgen, 2011; Duran, 2020; Et, 2019; Koç Akran ve Kocaman, 2018;

Kurudayıoğlu, 2003; Nigmatzyanova vd., 2019; Temizkan ve Ünlüoğlu, 2017; Üstün, 2007; Yaşar, 2017; Yılmaz vd., 2021) bu araştırmada yer alan öğrenci görüşlerine paralel olarak metin işleme sürecinde karikatürün kullanılmasının öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerinde gelişme sağladığı ve dikkat çekerek öğrencileri düşüncelerini sözlü ve yazılı olarak ifade etmek için güdülediği sonucuna ulaşılmıştır.

Karikatürler, öğrencileri düşündüren ve sorgulamaya yönlendiren bir yapıya sahiptir. Bu yapısı ile karikatür öğrencileri aktif hale getirerek düşünce üretmelerini ve karşılaştıkları problemlere eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşarak çözüm üretmelerini sağlar. Görüşme verilerinden elde edilen bulgulara göre de öğrenciler karikatür kullanılarak işlenen Türkçe derslerinin daha anlaşılır olduğunu ve bu derslerde birbirlerinin düşüncelerinden hareketle fikir alışverişinde bulunarak düşüncelerini özgür biçimde ifade edebildiklerini dile getirmişlerdir. Örneğin gerçekleştirilen ara ve son görüşmede $Ö_5$ kodlu öğrencinin *"…arkadaşlarımızla beraber karikatürde yer alan konuyu tartıştık. Daha çok fikir ürettik. Bu da dersi daha iyi anlamamı sağladı."* ve *"Birinden bir fikir doğuyor ondan bir sürü şey üretebiliyoruz"* cevabı bu durumu desteklemektedir. Buna göre karikatür destekli metin işleme süreci öğrencilerin dilsel becerilerinin gelişimin desteklerken bu becerileri etkili ve verimli kullanmada bir altyapı oluşturan düşünsel becerilerinin de gelişimini sağlamıştır. Bu çalışmanın sonucuna benzer şekilde Kaplan (2020) ve Melanlıoğlu vd. (2012) karikatürün öğrencilerin yaratıcı ve eleştirel düşünme becerisine katkı sağladığını Toledo vd. (2014) ise karikatür ile yapılan eğitimlerin çocukların sorun çözme becerisini geliştirdiğini ifade etmiştir. De Fren (1988) de karikatürleri yazma çalışmalarına dâhil etmenin öğrencilerin kavramları anlamalarını ve içeriğe hâkim olmalarını sağlayarak düşünme becerilerini geliştireceğini belirtmiştir.

Öğrencilerin öğrenilen bilgileri içselleştirebilmesi ve içselleştirdiklerini gösterebilmesi için uygun ortamların oluşturulması önemlidir. (Çaylı, 2020). Bu doğrultuda uygulanan eylem planlarının ardından öğrencilerden, ilgili eylem planında öğrendiklerini karikatürize ederek anlatmaları istenmiştir. Son görüşme formunda yer alan öğrenci cevapları incelendiğinde öğrenciler, karikatür çizerek gerçekleştirdikleri etkinliklerde öğrendiklerini uygulama şansı bulduklarını, böylece öğrendiklerinin daha kalıcı olduğunu ve eğlenerek öğrendiklerini ifade etmişledir. Örneğin $Ö_{16}$ kodlu öğrenci "*Bir şeyi okuyup öğrenmek var, bir de çizmek var. Çizdiğimde daha akılda kalıcı oluyor.*" ve $Ö_8$ kodlu öğrenci "*Karikatür çizmek ders gibi ama değil. Derse ara vermiş gibi oluyoruz ama aynı zamanda ders de yapmış oluyoruz. Ders içinde etkinlik, dinlenme gibi.*" şeklinde görüş bildirmiştir. Ersoy ve Türkkan (2010) da çalışmalarında öğrencilerin karşılaştıkları problemler üzerine kendi karikatürlerini çizmelerinin, sorun seçme sürecinde karar verme becerilerini geliştirmenin yanı sıra yaratıcı ve eleştirel düşünme, yorumlama yeteneklerini artırma ve çözüm önerileri üretme konularında etkili bir yöntem olduğunu ifade etmektedirler. Herdem vd. (2014) de gerçekleştirdikleri çalışmalarında öğrencilerin karikatür çizimleri ile gözlemlerini yansıtabildikleri, mizah ve yaratıcılık ögelerini de ekleyerek eleştiriler, yorumlar ve özgün değerlendirmeler yapabildikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Öğrenciyi merkeze alan ve öğrencilerin ilgi ve beklentilerine uygun bir şekilde tasarlanan etkinlikler akademik açıdan zayıf öğrencilerin de derse aktif katılımını sağlayarak ders başarısını yükseltir. Son görüşme formunda yer alan cevaplara göre öğrenciler, karikatür destekli derslerin ders başarıları üzerinde olumlu etkisi olduğunu düşünmektedir. Örneğin $Ö_8$ kodlu öğrenci "*Benim Türkçe notum aslında pek iyi değildi şimdi Türkçe notumda yükseliş var.*" ve $Ö_{19}$ kodlu öğrenci "*…dersleri daha iyi anladığım için ders başarımı da yükseltiyor.*" diyerek karikatürün ders başarısını yükselttiğini belirtmişlerdir. Kaplan (2020) da çalışmasında eğitim ortamında karikatüre yer vermenin öğrencilerin başarma duygusunu beslediği, sınıf içerisinde çok fazla aktif olmayan öğrencilerin karikatür sayesinde

kendilerini ifade etme fırsatı bulduğu sonucuna ulaşmıştır. Üstün'e (2007) göre de yazılı anlatım çalışmalarında karikatüre yer vermek öğrencilerin ders başarısını ve derse karşı olan ilgilerini olumlu yönde etkilemektedir. Farklı eğitim alanlarında yapılan çalışmalarda (Aksoy vd., 2010; Katipoğlu vd., 2017; Koçoğlu, 2012; Taş, 2013) da eğitim ortamında karikatüre yer vermenin akılda kalıcılığı sağladığı, akademik başarıyı artırdığı ve öğrencilerin derse katılımını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda Türkçe dersi metin işleme sürecinde karikatür kullanımının öğrencilerin akademik başarısı üzerinde olumlu etkisi olduğu anlaşılmaktadır.

Görüşme formunda yer alan cevaplara göre karikatür destekli metin işleme sürecinin öğrencilerin duyuşsal özelliklerine katkılar sağladığı görülmektedir. Eylem planlarında kullanılan renkli çalışma yaprakları öğrencilerin dikkatini ve ilgisini çekerek derse karşı olumlu bir tutuma sahip olmalarını sağlamış ve bu durum görüşme formunda yer alan öğrenci ifadelerine yansımıştır. Örneğin $Ö_{22}$ kodlu öğrencinin "*Normal bir kâğıt verdiğinizde dümdüz renksiz bir kâğıt oluyor ve de bu motivasyonumu düşürüyor. Renkli bir kâğıt olunca bir enerji oluyor tabi içimde. Söz almak, cevap vermek istiyorum.*" ve $Ö_{10}$ kodlu öğrencinin "*Şimdiki Türkçe dersine daha çok katılma isteği duyuyorum çünkü resim içimdekileri çıkarıyor (düşüncelerini daha iyi ifade etme) diğer dersler sade ve sıkıcı oluyor.*" ifadeleri karikatürün öğrencilerin derse yönelik motivasyonları üzerinde olumlu etkisi olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar Kaplan'ın (2020) karikatürün öğrencilerin ilgi ve motivasyonunu artırdığını belirten çalışmasının sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bayülgen (2011) de çalışmasında karikatürün öğrencilerin yazma konusundaki ön yargılarını kırarak motivasyonlarını artırdığı ifade etmiştir.

Bu araştırmada elde edilen bulgular ve bulgulardan ulaşılan sonuçlara göre göre eğitim-öğretim sürecine, program uygulayıcısı öğretmenlere ve konuyla ilgili çalışma yapacak araştırmacılara yönelik birtakım öneriler sunulmaya çalışılmıştır. Bu öneriler şunlardır:

- Öğrencilerin dinlediğini/izlediğini anlama, konuşma, okuma ve yazma becerisinin geliştirilmesinde Türkçe dersi metin işleme sürecinde karikatürden faydalanılmalıdır.
- Öğrencilerin dil becerilerini etkili ve verimli kullanmada bir altyapı oluşturan düşünsel becerilerin geliştirilmesinde karikatürden yararlanılmalıdır.
- Öğrencilerin eğlenerek ve keyif alarak öğrenecekleri olumlu bir sınıf iklimi yaratmada karikatürden yararlanılmalıdır.
- Öğrencilerin öğrendiklerini içselleştirip gösterebilmelerine imkân sunacak ortamlar yaratmak için karikatüre eğitim ortamında daha fazla yer verilmelidir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'nde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergede *Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler* başlığı altında açıklanan eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Doktora çalışmasından üretilmiş bir araştırma olduğu için etik kurul iznine gerek yoktur.

Yazarların Katkı Oranı

Çalışmada yazarların eşit oranda katkısı bulunmaktadır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Kaynakça

Akkaya, A. (2011). *Karikatürlerle dil bilgisi öğretimi* (Yayımlanmamış doktora tezi) Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Aksoy, B., Karatekin, K., Kuş, Z. ve Sönmez, Ö.F. (2010). Sosyal bilgiler öğretiminde karikatür kullanımının öğrencilerin akademik başarısına etkisi, *New World Sciences Academy, 5*(4), 1483-1497.

Altun Alkan, H. ve Yaylı, D. (2022). Ortaokul Türkçe ders kitaplarında karikatür okuryazarlığının değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 6*(2), 108-128.

Aytekin Özkan, P. (2009). *Yabancı dil olarak Türkçe derslerinde kültürlerarası iletişim yetisi kazandırma amaçlı karikatür kullanımı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ayu, P. (2016). Designing caricature in teaching writing for EFL learners. *Research in English and Education Journal, 1*(1), 1-9.

Bayülgen, N. (2011). Yazı çalışmalarında karikatür, motivasyon ve yaratıcılık. *Araştırma Temelli Etkinlik Dergisi, 1*(1), 39-55.

Çaylı, C. (2020). *Ortaokul Türkçe derslerinde öğrencilerin dinleme becerisinin geliştirilmesi ve gelişim durumlarının belirlenmesine yönelik bir eylem araştırması*. (Yayımlanmamış doktora tezi, Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çer, E. (2017). *Karikatürlerle Türkçe öğretimi*. Eğiten Kitap Yayıncılık.

Danyal, N. (2005). Karikatürü iyi bilen biri fazladan bir dil sahibi olmuş demektir. *Hürriyet Gösteri Dergisi*, *275*, 74.

De Fren, M. (1988). Using cartoons to develop writing and thinking skills. *The Social Studies, 79*(5), 221-224.

Duran, C. (2020). *Birleştirilmiş sınıflı ilkokul 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde konuşma becerilerinin karikatürler yoluyla geliştirilmesi: Bir eylem araştırması.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ersoy, A., F. ve Türkkan, B. (2010). İlköğretim öğrencilerinin çizdikleri karikatürlere yansıttıkları sosyal ve çevresel sorunların incelenmesi. *Eğitim ve Bilim, 35*(156), 96-109.

Et, E. (2019). *Karikatürle yazma çalışmalarının ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma becerisine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek Lisans tezi) Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ferrance, E. (2000). *Themes in Education: Action Research*. Northeast and Islands Regional Educational Laboratory At Brown University.

Fındık Dönmez, A. (2013). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe öğretiminde okuduğunu anlama ve yazma becerilerinin gelişmesinde karikatürün etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Güneş, F. (2012). Öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirme. *Türklük Bilimi Araştırmaları, 32*, 127-146.

Güney Mürsel, C. (2009). *Deyim ve atasözlerinin öğretiminde karikatürün etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Hayran, S. (2021). *Karikatür destekli öğretimin ilkokul Türkçe dersine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İnel, D. (2012). *Kavram karikatürleri destekli probleme dayalı öğrenme yönteminin öğrencilerin problem çözme becerileri algılarına, fen öğrenmeye yönelik motivasyonlarına ve kavramsal anlama düzeylerine etkileri* (Yayımlanmamış doktora tezi) Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Jamal, S. N. B., Ibrahim, N.H.B., ve Surif, J.B. (2019). Concept cartoon in problem-based learning: A systematic literature review analysis. *Journal of Technology and Science Education, 9*(1), 51-58. https://doi.org/10.3926/jotse.542.

Kaplan, N. (2017). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarında karikatürlerin yeri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kaplan, K. (2020). *Ortaokul Türkçe derslerinde karikatür okuryazarlığı becerisinin geliştirilmesi: Bir eylem araştırması.* (Yayımlanmamış doktora tezi) Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Katipoğlu, M., Eken, Z. ve Körbay, M. (2017). Matematik öğretiminde eğlence ve mizah içeren karikatürlerin kullanılmasının öğrencilerin matematik başarısına ve matematik kaygısına etkisi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi, 3*(1), 32-45.

Kıvrak, D. (2016). Söz varlığını geliştirmeye yönelik etkinlik önerisi: bir karikatür, bir resim. *Araştırma Temelli Etkinlik Dergisi*, *6*(2), 89-96.

Kleeman, G. (2006). Not Just for Fun: Using Cartoons to Investigate Geographical Issues. *New Zealand Geographer, 62*(2), 144-151. https://doi.org/10.1111/j.1745-7939.2006.00057.x

Koç Akran, S. ve Kocaman, İ. (2018). Karikatüre dayalı öğrenme- öğretme modelinin okul öncesi öğrencilerin konuşma ve dinleme becerilerine etkisi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi, 9*(2), 105-122. https://doi.org/10.19160/ijer.384847.

Koçoğlu, E. (2012). *6. sınıf sosyal bilgiler dersinde karikatür kullanımının erişiye göre değerlendirmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi) Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Lodico, M. G., Spaulding, D. T., ve Voegtle, K. H. (2006). *Methods in educational research: From theory to practice*. Jossey-Bass.

MEB (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1-8. sınıflar)*. Milli Eğitim Yayınevi.

Melanlıoğlu, D., Karakuş Tayşi, E. ve Özdemir, B. (2012). Yabancılara Türkçe öğretiminde karikatür kullanımı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9*(19), 241-256.

Nigmatzyanova, Y., Valeeva, N., Rudneva, M., Guslyakova, A., Ulanova, K. ve Pavlova, E. (2019). Developıng speakıng skılls through cartoons ın englısh for specıfıc purposes (esp) classes. A case study of ecologıcal faculty students. *Proceedings of INTED*, 11-13 Mart 2019, Valencia, s. 4091-4094.

Piaw, C. Y. (2012). Using content-based humorous cartoons in learning materials to improve students' reading rate, comprehension and motivation: It is a wrong technique? *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 64*, 352-361. https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.11.042

Sever, S. (2006). Türkçe öğretiminin çözülemeyen sorunları. *Varlık Dergisi, 1189*, 8-16.

Sever, S. (2018). *Sanatsal uyaranlarla dil öğretimi.* Tudem Yayınları.

Sharma, Y. (2016). A Study on Teaching English Writing Skills Through Cartoons. *International Education & Research Journal, 2*(7), 32-34.

Soy, O. (2019). *Kavram karikatürleri aracılığıyla ilkokul 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin okuma-yazma becerilerinin geliştirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Soylu, S. (2020). *Deyim öğretiminde kavram karikatürü kullanımının öğrencilerin akademik başarı ve tutumlarına etkisi (Toondoo uygulaması örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Taş, M. (2013). Karikatür destekli fen öğretimine ilişkin bir araştırma: ilköğretim 6. sınıf yaşamımızdaki elektrik ünitesi örneği, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26*(2), 473-500.

Temizkan, M. ve Ünlüoğlu, C. (2017). Görsel destekli yazma etkinliklerinin öğrencilerin yazma başarılarına ve yazmaya yönelik görüşlerine etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 30*, 437-448. https://doi.org/10.14582/DUZGEF.734

Toledo, M. A., Yangco, R., ve Espinosa, A. A. (2014). Media Cartoons: Effects on Issue Resolution in Environmental Education. *International Electronic Journal of Environmental Education, 4*(1), 19-51.

Topuz, H. (1986). *İletişimde karikatür ve toplum*. Anadolu Üniversitesi Basımevi.

Uslu, H. (2005). Karikatür kullanımı keşke bütün derslerde yaygınlaştırılsa. *Hürriyet Gösteri Dergisi, 275*, 81-82.

Uslu, H. (2007). Eğitimde karikatür. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, *84*, 15-18.

Uzuner, S., Aktaş, E. ve Albayrak, L. (2010). Türkçe 6, 7 ve 8. sınıf ders kitaplarının görseller (illüstrasyonlar) açısından değerlendirilmesi. *Türk Bilimi ve Araştırmaları, 15* (20), 721-733.

Ünver, Ş. ve Genç, A. (2013). Görselliğin gücü: Almanca ders kitaplarındaki görselliğe ilişkin öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28*(1), 393-404.

Üstün, Ö. (2007). *Ortaöğretim üçüncü sınıfta Türk Dili ve Edebiyatı dersinde karikatür kullanımının yazılı anlatım öğretimine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Van Wyk, M. M. (2011). The Use of Cartoons as a Teaching Tool to Enhance Student Learning in Economics Education. *Journal of Social Sciences, 26*(2), 117-130.

Yaman, B. (2018). *Sosyal bilgiler öğretiminde karikatür kullanımı (Eylem araştırması)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yaşar, Z. (2017). *Kavram karikatürleriyle yapılan etkinliklerin ilkokul 3. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. bs.). Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, M., Yaşar Sağlık, Z. ve Kadan, Ö.F. (2021). Kavram Karikatürleriyle Yapılan Öğretimin İlkokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Becerilerine Etkisi, *Eğitim ve Bilim, 46*(207), 127-147.

Extended Abstract

Introduction

The main goal of language teaching is to develop students' linguistic skills. However, the development of students' intellectual skills should also be ensured so that they can adapt to the developing technology and changing age and interpret the changes experienced. Accordingly, the Turkish Language Teaching Programme (2019) is structured on the acquisition and development of students' linguistic and intellectual skills. According to Güneş (2012), thinking skills do not develop spontaneously at school, and activities and materials that develop thinking skills should be included in the lessons to develop these skills. According to Sever (2006), Turkish language teaching should not be dependent on the textbook, and a multi-stimulus educational environment should be created by enriching the teaching process with visual stimuli. Cartoons are one of the effective visual stimuli that can be used in the text processing process of Turkish lesson. Cartoons, which attract attention with their features such as ease of access and use and economy, can be used in all stages of the text processing process, as well as being a useful material in the development of students' linguistic and intellectual skills as a whole.

Method

This research, which is a qualitative study, was conducted with action research design. Lodico et al. (2006) state that action research is a type of research that researchers use when they want to solve a problem they encounter or when they want to find ways to improve their teaching methods, students' learning or both. In conducting this study with action research design, it was effective that a solution was produced to a problem identified in action research and that action research has a structure that includes the researcher in the process.

Research group

In this study, easily accessible case sampling, one of the purposeful sampling types, was used. In this type of sampling, the researcher selects a situation that is close and easy to access and provides speed and practicality to the research (Yıldırım & Şimşek, 2016, p. 123). The study group of the research consists of 23 students studying in the seventh grade of a secondary school in Çaycuma district of Zonguldak province.

Data Collection Tool and Data Collection Process

Semi-structured interview forms were prepared in order to determine the students' views on the use of cartoons in the text processing process in Turkish lesson. In the preparation of the interview forms, a literature review was conducted and the purpose of the study was taken into consideration. In order to ensure the validity and reliability of the interview forms, the interview forms were finalised by applying expert opinion.

Analysis of Data

In this study, content analysis technique was used to analyse the data obtained through interview questions. The interview forms were analysed to reveal similar and important concepts, and then these concepts were grouped and codes and then themes were formed. According to the codes and themes, definitions and interpretations were made.

Validity And Reliability

Various measures were taken to minimise the situations that may adversely affect the validity and reliability of the research. Firstly, the researcher should have long-term interaction with the sources that provide data for the study. Accordingly, eight action plans, each lasting one week (5 lesson hours), were implemented during the 2021-2022 academic year. In addition, an objective point of view was tried to be created by taking expert opinion at all stages of the research. The prepared interview questions were submitted to expert opinion before the application, and the interview questions were finalised by taking into account the feedback, corrections and suggestions of the experts.

Conclusion, Discussion and Recommendations

In this study, an answer to the question "What are the students' views on the use of cartoons in the text processing process in Turkish lesson?" was sought. According to the findings obtained from the preliminary, intermediate and final interview forms, it was concluded that the cartoon-supported text processing process provides a suitable ground for students to actively participate in the activities carried out, provides the development of students' linguistic and intellectual skills, and that students' motivation towards the lesson is high in this process and they learn by having fun.

According to the findings obtained in this research and the results obtained from the findings, some suggestions were tried to be presented for the education-teaching process, teachers who implement the programme and researchers who will study on the subject. These suggestions are as follows:

- Caricature should be utilised in the text processing process of Turkish lesson in the development of students' listening/watching comprehension, speaking, reading and writing skills.
- Cartoons should be utilised in the development of students' intellectual skills which constitute a substructure in the effective and efficient use of language skills.
- Caricature should be utilised in creating a positive classroom climate where students will learn by having fun and enjoying themselves.

- Caricature should be given more space in the educational environment in order to create environments that will enable students to internalise and demonstrate what they have learned.